

مدل استقرار و پیاده‌سازی بانکداری اسلامی در صنعت بانکداری

تألیف:

دکتر حمیدرضا جف پور کردی

دکتر جلال مغزی

دانشگاه جامع امام حسین (ع)

مؤسسه چاپ و انتشارات

۸۳۴

سری علوم بانکداری - ۵۹

سرشناسه	نجفپور کردی، حمیدرضا، ۱۳۴۹ -
عنوان و پدیدآور	مدل استقرار و پیاده‌سازی بانکداری اسلامی در صنعت بانکداری/ تألیف: حمیدرضا نجفپور کردی، جلیل صفری
شخصیات نشر	تهران: دانشگاه جامع امام حسین(ع) - مؤسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۹۸
شخصیات ظاهری	هجده، ۲۰۷ ص.
فهرست	دانشگاه جامع امام حسین(ع)، مؤسسه چاپ و انتشارات، ۸۳۴، سری علوم بانکداری - ۵۹
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۴۵۲-۸۶۴-۴
وضعیت فهرست‌سی	قیفا
یادداشت	کتابنامه: ص. ۱۹۹-۲۰۶
موضوع	بانک و بانکداری -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام (Banks and banking -- Religious aspects -- Islam)
شناسه افزوده	صفری - جلیل، ۱۳۵۰ -
شناسه افزوده	انتشارات جامع امام حسین(ع) - مؤسسه چاپ و انتشارات
رده‌بندی کنگره	BP ۳۰/۱۳۰۱
رده‌بندی دیویی	۳۳۰/۴۸۳۳
شماره کتابشناسی ملی	۵۹۰۶۷۴۹

کلیه حقوق اعم از چاپ و تکثیر، نسخه‌برداری، ترجمه و انتشار این کتاب برای دانشگاه جامع امام حسین(ع) محفوظ است.

• عنوان: مدل استقرار و پیاده‌سازی بانکداری اسلامی در صنعت بانکداری

• تألیف: دکتر حمیدرضا نجفپور کردی - دکتر جلیل صفری

• ویرایش ادبی: سبحان جویبار

• صفحه‌آرایی: ناهید آقامیرزایی

• ناظرین فنی چاپ: سید محمدباقر موسوی - محمدتقی امیراحمدی

• نوبت چاپ: اول (آبان ماه ۱۳۹۸)

• لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مرکز چاپ سپاه

• شمارگان: ۵۰ نسخه

• قیمت: ۳۵۰,۰۰۰ ریال

• نشانی: تهران، بزرگراه شهید بابایی، بعد از پل لشکرک، دانشگاه جامع امام حسین(ع)، معاونت پژوهش و فناوری،

مؤسسه چاپ و انتشارات، تلفن: ۷۴۱۸۸۲۶۰ دورنگار: ۷۴۱۸۸۲۷۴

• مرکز پخش: تهران، میدان فردوسی، فروشگاه و نمایشگاه مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه جامع امام حسین(ع)،

ترنجستان امام حسین(ع)، تلفن: ۸۸۸۳۹۲۹۷

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

«يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا...»

حکمت را به هر کس بخواهد می‌دهد و کسی که به او حکمت داده شود، حقا خیری فراوان داده شده است...

(سوره مبارکه بقره - آیه ۲۶۹)

انقلاب کبیر اسلام، نمونه‌ای بی‌بدیل تاریخی، از حرکت اجتماعی عظیمی است که با سرنگونی طاغوت و برپایی نظام عدس جمهوری اسلامی، امیدهای فراوانی را در دل مستضعفان و آزادی‌خواهان جهان برای تحقق آرمان‌های بلند دولت اسلامی، جامعه اسلامی و درنهایت، تمدن بزرگ اسلامی پدید آورد. در این میان، نهادهای علمی، پژوهشگاه‌ها، باید نقش کلیدی سوزن‌بانی و هدایت قطار پیشرفت و رشد جامعه در مسیر صحیح انقلاب را ایفا نمایند.

دانشگاه جامع امام حسین علیه السلام، عنوان «دانشگاه سازمانی سپاه در تراز انقلاب اسلامی» با شعار «تزکیه، جهاد علمی، دانشگاه مدرن ساز»، در کنار مسئولیت مهم انسان‌سازی و تربیت سربازان عصر ظهور، وظیفه تولید و نشر معرفت‌یاسداری انقلاب اسلامی را نیز برعهده دارد. در این راستا، معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه به‌منظور تکمیل چرخه مدیریت دانش بومی با سه ویژگی «اسلامی بودن»، «روزآمدی» و «کارآمدی»، با هدف دستیابی به مرجعیت علمی، افتخار و تلاش دارد تا زمینه و بستر لازم برای اساتید و پژوهشگران محترم این عرصه را فراهم نماید. امید است در سایه الطاف بیکران الهی و با گسترش فعالیت‌های انتشاراتی مؤسسه چاپ و نشرات دانشگاه جامع امام حسین علیه السلام، این رسالت خطیر تحقق یابد.

در پایان، بر روح ملکوتی معمار و رهبر کبیر انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینیه (ره) و همچنین شهدای گرانقدر انقلاب اسلامی، دفاع مقدس و مدافعان حرم درود می‌فرستیم و با ابراز تسلیت و توفیقات هرچه بیشتر مقام معظم رهبری، امام‌خامنه‌ای (ره) و نیز خدمتگزاران اسلام و کشور، از اساتید، فرهیختگان و اهل نقد و نظر تقاضا داریم با ارائه نظرها و پیشنهادهای خود، ما را یاری فرمایند.

و من الله التوفیق و علیه التکلان

معاونت پژوهش و فناوری

دانشگاه جامع امام حسین علیه السلام

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

دیباچه	(سیزده)
پیشگفتا	(پانزده)
مقدمه	(هفده)
فصل ۱: بانکداری، کارکردها و تحولات	۱
□ پیدایش و سرنوشت صنعت بانکداری	۱
□ تاریخچه بانکداری در جهان	۲
● بانکداری در دوره قرون وسطی	۲
● بانکداری در قرون وسطی (حدود قرن پنجم تا پانزدهم میلادی)	۵
● بانکداری در دوره رنسانس	۵
● بانکداری در دوره مرکانتیلیسوس (قرن هفدهم و هجدهم)	۵
● بانکداری در قرن نوزدهم	۶
● بانکداری پس از جنگ جهانی اول (قرن بیستم و بیست و یکم)	۶
● بانکداری نوین	۷
□ تاریخچه بانکداری در ایران	۱۱
● دوره اول بانکداری	۱۱
● دوره دوم بانکداری (۱۲۶۶ تا ۱۳۵۷)	۱۲
● دوره سوم بانکداری (پس از انقلاب اسلامی)	۱۲
● بانکداری نوین در ایران	۱۳
□ نگاهی به مفهوم و کارکردهای صنعت بانکداری	۱۷
● انواع بانک	۲۲

- ۲۵ فعالیت‌های اصلی صنعت بانکداری
- ۲۵ فعالیت‌های استاندارد
- ۲۶ عوامل کلیدی موفقیت بانک‌ها
- ۳۱ عوامل کلیدی موفقیت در صنعت بانکداری ایران
- ۳۲ عوامل موفقیت بانک‌ها به‌طور عام

فصل ۲: بانکداری اسلامی ۳۵

- ۳۵ مقدمه
- ۳۶ تاریخچه
- ۳۷ تفاوت بانکداری اسلامی و بانکداری متعارف
- ۳۹ مفهوم سود
- ۴۲ اصول بانکداری اسلامی
- ۴۲ ثبات پول در جایگاه پولی و مالی اقتصاد اسلامی
- ۴۳ رابطه نظام پولی و انسانی با بخش حقیقی اقتصاد
- ۴۴ موضوع خلق ارزش از طریق پول
- ۴۴ قیمت‌گذاری و سهم‌بری سرمایه‌مدی از تعادل اقتصادی
- ۴۵ عدم تعادل‌های ناشی از ساختار سیستم بانکداری متعارف
- ۴۶ تخصیص و دسترسی عادلانه
- ۴۷ نظارت تخصصی نهاد تنظیم‌گر (رگولاتور) بر اساس الزامات اجرایی عقود
- ۴۷ شاخص‌های بانکداری اسلامی

فصل ۳: الگوهای بانکداری بدون ربا ۴۹

- ۴۹ مقدمه
- ۵۰ تاریخچه بانکداری بدون ربا
- ۵۱ بررسی شیوه‌های عملکردی بانکداری بدون ربا و بانکداری متعارف
- ۵۴ الگوی بانکداری بدون ربا در کشورهای اسلامی
- ۵۵ الگوی بانکداری بدون ربا در ایران
- ۵۵ * بخش تجهیز منابع پولی
- ۵۶ * بخش تخصیص منابع پولی

- ۷۸. چالش‌های مرتبط با قانون بانکداری بدون ربا.....
- ۷۹. چالش نرخ سود علی الحساب.....
- ۸۰. نبود استانداردهای حسابداری و حسابرسی خاص بانکهای اسلامی.....
- ۸۱. چالش‌های نهادی، ساختاری و سازمانی.....
- ۸۲. نقض در مجموعه قوانین و مقررات نظام بانکی.....
- ۸۳. صوری بودن عقود و اجرای ناصحیح آن.....
- ۸۷. نقض در فهم و تفهیم مفاهیم بانکداری اسلام و عقود بانکی.....
- ۸۹. عدم تحقق واقعی مشارکت در عقود مشارکتی.....
- ۹۰. وضع جریمه تأخیر تادیه با رویکرد امهال به مشتری.....
- ۹۳. دست کارمزد غیرمتعارف در ارائه خدمات بانکی.....
- ۹۳. ارائه تسهیلات قرض الحسنه به شرط سپرده‌گذاری در قالب قرض الحسنه.....
- ۹۵. عدم وجود نظام شریعی ساختار یافته در نظام بانکی.....
- ۹۶. عدم وجود ابزارهای برعی کارا جهت سیاست‌گذاری پولی.....
- ۹۷. فقدان اعتقاد و باور کافی نسبت به اجرای عملیات بانکی بدون ربا.....
- ۹۸. وجود برخی اختلاف نظرها بین صاحب نظران و کارشناسان در خصوص.....
- ۹۸. در خصوص مبانی نظری بانکداری بدون ربا.....
- ۹۸. ابهام و ایرادات در قراردادهای موجود در نظام اسلامی در نظام بانکی.....
- ۹۹. وجود عدم تقارن اطلاعات در بانکداری کشور.....
- ۱۰۰. ضعف آموزش‌های لازم برای شناخت کامل ابعاد بانکداری بدون ربا.....
- ۱۰۰. فقدان ضمانت اجرا برای رعایت ضوابط بانکداری بدون ربا.....
- ۱۰۰. عدم استفاده از ظرفیت‌های موجود در قانون عملیات بانکی بدون ربا.....
- ۱۰۲. عدم شفافیت در رسالت بانک‌ها.....
- ۱۰۳. جهانی‌شدن و رقابت‌پذیری بانک‌ها.....
- ۱۰۳. وضعیت سرمایه پایه بانک‌ها.....
- ۱۰۳. تعدد بیش از حد عقدها.....
- ۱۰۴. عدم تناسب برخی عقدها با ماهیت بانکها.....
- ۱۰۴. هزینه بالای اجرای صحیح برخی از عقدها در بانکها.....
- ۱۰۵. عدم جامعیت سپرده‌ها با اهداف و سلیقه‌های سپرده‌گذاران.....

- فصل ۴: مدل‌های پیاده‌سازی ۱۰۷
- مقدمه ۱۰۷
- مدل کارت امتیازی متوازن ۱۰۸
- ⊙ سیر تحول کارت امتیازی متوازن ۱۰۸
- * نسل اول کارت امتیازی متوازن ۱۰۸
- * کارت امتیازی متوازن و مناظر آن ۱۰۹
- * نسل دوم کارت امتیازی متوازن ۱۱۵
- * نسل دوم کارت امتیازی متوازن ۱۱۵
- ⊙ تمام‌التمال استراتژی به عملیات ۱۱۶
- مدل پل زدن بین استراتژی و اجرا ۱۱۸
- مدل پیاده‌سازی ارزش یانگ ۱۲۰
- مدل پیاده‌سازی PWC ۱۲۳
- ⊙ ابعاد مدل پیاده‌سازی PWC ۱۲۴
- مدل مدیریت راهبردی بافرین ۱۲۶
- تحلیل مدل‌های پیاده‌سازی و ترمیمی تیم‌کننده ۱۲۸
- ⊙ نظریه سیستمی ۱۳۰
- ⊙ سیستم و تفکر سیستمی ۱۳۰
- ⊙ نگرش سیستمی ۱۳۰
- ⊙ نظریه سیستم‌ها ۱۳۱
- ⊙ مکتب سیستمی سازمان ۱۳۱
- ⊙ سیستم‌های باز و بسته ۱۳۲
- ⊙ تفاوت سه نظریه در مورد سازمان به‌عنوان سیستم ۱۳۳
- ⊙ نظریه V اس مکنیزی ۱۳۴
- * ساختار ۱۳۵
- * استراتژی ۱۳۵
- * سیستم ۱۳۶
- * سبک یا شیوه مدیریت ۱۳۶

- * کارکنان ۱۳۶
- * مهارت ۱۳۷
- * ارزشهای مشترک ۱۳۸

فصل ۵: مدل استقرار بانکداری اسلامی ۱۳۹

- مقدمه ۱۳۹
- مدل پیشنهادی ۱۴۰
- ⊙ مدل سلسله‌مراتبی ۱۴۰
- ⊙ مدل سیستمی کل‌گرا ۱۴۰
- * زیرساختهای استراتژیک ۱۴۴
- * شرایط فقهی و نظارت شرعی ۱۵۰
- * فرایند سازگاری با اجرای عملیات عقود اسلامی ۱۵۴
- * تفکر راهبردی، ارزش و امنیت مشترک ۱۵۸
- * تعدد و کارایی عقود اسلامی و محصولات و خدمات بانکی ۱۶۱
- * فرهنگ‌سازی و آگاهی بخش مشتریان ۱۶۵
- * قابلیت‌ها و الزامات سازمانی ۱۷۲
- * قابلیت‌های فناوری اطلاعات ۱۷۸
- * اصول و استانداردهای حسابداری و حسابرسی نظامی گزارش‌گری ۱۸۰
- * اجماع در مفاهیم و کارکردهای بانکداری اسلامی ۱۸۲
- * توانمندسازی و شایستگی سرمایه انسانی ۱۸۹
- * قوانین، مقررات و سیاست‌های پولی و مالی ۱۹۲

منابع و مآخذ ۱۹۹

- منابع فارسی ۱۹۹
- منابع لاتین ۲۰۶